

गरीबि निवारण कोष

ताहचल काठमाण्डौ

आ.व. २०७१।०७२ को
बार्षिक प्रगति प्रतिबेदन

कञ्चनपुर

पेश गर्ने
पदम सिंह ठगुन्ना (कार्य प्रबन्धक)

कञ्चनपुर जिल्लाको प्रगति विवरण आर्थिक वर्ष २०७१/७२

जिल्लाको पृष्ठभूमि

कञ्चनपुर सुदूर-पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रमा पर्ने एक तराई जिल्ला हो। मानव विकास परिसूचकका आधारमा १८औं स्थानमा पर्ने यो जिल्ला उत्तरमा डडेल्धुरा, पूर्वमा कैलाली, दक्षिण र पश्चिममा भारतसंग जोडिएको छ। कुल १,६१० वर्गकिलोमिटर क्षेत्रफलको कञ्चनपुर राजनीतिक रूपमा १९ गाविस र १ नगरपालीकामा विभाजित छ। यसको सदरमुकाम महेन्द्रनगर हो। यहा बसोबास गर्ने पाच प्रमुख जातीय समूहमा क्षेत्री, बाहुन, थारु र दलित छन्। यो जिल्लामा मुक्त कर्मैयाका रूपमा बसेका थारुहरुको समेत बसोबास बढी छ। भारतको सिमाना र महाकाली नदी भएको जिल्ला यहा सामाजिक-आर्थिक विकासका प्रशस्त सम्भाव्यता छन्। यहाको माटो र हावापानी खेतीपातीका लागि अत्यन्त उपयुक्त छ। यो जिल्ला वन तथा अन्य प्राकृतिक संसाधनमा पनि धनी छ। शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज, दोधारा चादनी पुल यहाका प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्य हुन्। कृषि, पशुपालन र कृषिमा आधारित उद्यम तथा पूर्वाधारतर्फ विद्युत, खानेपानी, सिंचाइ, विघालय भवन यहाँका आवश्यकता छन्।

कोषको कार्यक्रम बारे

कोषले सन् २००५ देखि कञ्चनपुर जिल्लामा श्रृजनशिल कार्यक्रम अन्तरगत यहाँका मुक्त कर्मैयाहरुमा केन्द्रित कार्यक्रम सुरु गरेको हो। हालसम्म यहाका ७ गाविस र नगरपालीकाका २ वटा वडाहरुमा रहेका मुक्त कर्मैया र अति गरिब घरधुरीहरुमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ, जसमा १ सहयोगी संस्थाले काम गरिरहेको छ। कञ्चनपुरमा कोषले १३७ सामुदायिक संस्था र १५ वटा सामुदायिक संस्था संजाल दर्ता गरि जम्मा १३७ आय आर्जन र ६९ भौतिक पुवाधार परियोजनाहरु हाल सम्म संभौता गरेको छ। यसले ३५७४ मुक्त कर्मैया र अत्यन्त गरिब घरपरिवारसम्म कोषको कार्यक्रम विस्तार भएको छ। यि उप परियोजनाहरुमा हाल सम्म कोषले कुल रु ८९,३१७०१५ लगानी गरेको छ।

मुक्त कर्मैयाहरुको आय आर्जन, जनचेता विकास, क्षमता विकास, संस्थागत विकास र भौतिक पुवाधारहरुमा पहुच पुर्याउन कोषको कार्यक्रमले ठुलो योगदान गरेको छ।

सम्पर्क तथा समन्वय

कोषको सहयोगी संस्थाले गाविस/जिविस लगायत विभिन्न सरोकारवाला तथा स्थानीय निकायहरूसगको सहकार्यमा आयोजना सञ्चालन गरिरहेको छ। कोषको तर्फबाट विगतमा नियमित अनुगमन तथा संपर्क समन्वय भए पनि यस वर्ष यसकार्यमा कमी भएको छ।

संस्थागत विकास तथा पकेट क्षेत्र विकास

कोषको कार्यक्रमले यस जिल्लामा २ वटा सहकारी संस्थाहरु, गा.वि.स. संजालहरु तथा विभिन्न स्थानमा तरकारी, च्याउ, आलु, बगुंर तथा कुखुरा उत्पादनकालागी स साना सामुदायिक संस्था स्तरिय पकेटहरु विकास गरिरहेको छ। यस्था विकास भएका र हुने तयारिमा रहेका सामुदायिक संस्थाहरुलाई ब्यवस्थित सहयोग र प्राविधिक तथा ब्यवस्थापकिय सहजिकरण उपलब्ध गराउन सके संचालित कार्यक्रमका प्रतिफलहरु संस्थागत हुदै कार्यक्रम दिगो हुने संभावना रहेको छ।

तथ्यांकमा कंचनपुर जिल्ला

शीर्षक		आर्थिक वर्ष २०७१/७२		सूरु देखि हाल सम्मको	
		संख्या	रकम	संख्या	रकम
सामूदायिक संस्थाहरू	कोषमा दर्ता	०	०	१४२	
सामूदायिक संस्था संजालहरू	कोषमा दर्ता	०	०	१५	
	सम्भौता	४		२०८	९०६८४२३७
	आयआर्जन गतिविधि	०	०	१४०	४६२१४१४२
सामूदायिक संस्थामा कोषको लगानी	सामूदायिक पुर्वाधार	४	८८८७१०६	६८	४४४७००९५
आयोजनाको स्थिति	सूरु नभएको	०	०	०	
	चालु	४	४	४	
	सम्पन्न	०	०	१८४	
सहयोगी संस्थाहरू		१	०	१	
ओगटेको गाविस	जम्मा	८	०	८	
सामूदायिक संस्था सदस्यको घरपरिवार					प्रतिशत
	कूल			३२५५	
	जनजाति	दलित		६४०	२०%
	जनजाति	जनजाति		२३४०	७२%
	अन्य			२७५	८%
कूल लाभान्वित घरपरिवार				३५७४	१००%

कोषको कार्यक्रम गतिविधिहरू:

गरिबी निवारण कोषको आर्थिक तथा नेपाल राष्ट्रिय समाज कल्याण संघको सामाजिक तथा प्राविधिक सहयोगमा कञ्चनपुर जिल्लाका ७ वटा गा.वि.स. र १ वटा न.पा.हरूमा रहेका मुक्त कमया तथा सोही बस्तीका आसपासमा रहेका केही दलित तथा जनजाति गरिबीको रेखामुनी रहेकाहरूलाई लक्षित वर्गको रूपमा लिई, तिनीहरूको आर्थिक, सामाजिक तथा भौतिक विकास गर्न उद्देश्यले सामूदायिक संस्थाहरूको मार्फत मा मागमा आधारित विभिन्न किसिमका आय मुलक तथा ग्रामीण भौतिक पुर्वाधार विकास कार्यक्रम संचालन भै रहेका छन्। विगतका सिकाईका आधारमा अधिक नाफा लिई रहेका (व्यवसाय) क्रियाकलापहरूलाई आधार मानि कृषि तथा पशु विकास पकेट क्षेत्रको रूपमा विकसित गर्ने लक्ष्य अनुसार भलारीको नौखरी र कृष्णपुरको दयाअमरपुर बैल्कुन्डी र किचाईलाई तरकारी पकेट क्षेत्रको रूपमा विस्तार गरि उत्पादन गर्ने कार्य भैरहेको छ, ति क्षेत्रहरूमा आवश्यकता अनुसार प्राविधिकहरू (कृषि तथा पशु जेटीए तथा कृषि वाली विशेषज्ञहरू)को सेवा पनि प्रदान गरिएको छ। कृषि क्षेत्रमा ६०८ घरधुरीहरू समेटिएका छन्। प्रति परिवारले तरकारी खेतीबाट २० हजार देखि ७० हजार सम्मको आम्दानी गरेका छन्। त्यसै गरि बंगुर पालन पकेट क्षेत्रको लागि दैजी वा.न. ३ धर्मपुरलाई विशेष जोर दिईएको छ साथै वाणी, किचाई, दयाअमरपुर, नौखरी, बैल्कुन्डीमा पनि पशु विकास पकेट क्षेत्रको रूपमा विस्तार गरिएको छ, ति सबै स्थानमा १२० परिवारले बंगुर पालन गरि रहेका छन्। यस व्यवसायबाट प्रतिपरिवारले १५ हजार देखि ४० हजार सम्मको आम्दानी गरेका छन्। वाणीलाई विशेष जोर दिई कुखुरा पालन पकेट क्षेत्रको रूपमा विस्तार गरिको छ भने, यस बाहेक विचफाटा, नौखरी, बंक, दयाअमरपुर, किचाईमा पनि मा कूल ८५ परिवारले कुखुरा पालन गरि रहेका छन्। प्रतिपरिवारले मासिक रूपमा १० हजार देखि २० हजार सम्मको नाफा लिएका छन्। आगामी योजनामा पनि यि क्षेत्रहरूमा प्राविधिक सेवाको आवश्यकता रहेको छ। यि क्षेत्रहरूलाई पशु विकास क्रियाकलाप पकेट क्षेत्रको रूपमा विकास गर्ने लक्ष्य रहेको छ। उत्पादन गरिएका वस्तुको बजार विस्तारको लागि समेत स्थानीय व्यवसायिहरू संग समन्वय गरि, सहज रूपमा विक्री भैरहेको छ। कुखुरा विक्री पहाडी क्षेत्रका बजारहरू डडेल्धुरा बझड र बैतडी सदरमुकाम सम्म रहेको छ। कुखुरा पालन सम्बन्धी प्राविधिक ज्ञान अभौ पुर्णभई सकेको अवस्था छैन। यस कारण आगामी दिनमा पनि प्राविधिक सेवालार्ई निरन्तर दिनु पर्ने अवस्था छ। थप नयाँ केही क्षेत्रहरूमा समेत कृषि पकेट क्रियाकलाप क्षेत्रको रूपमा स्थापना गर्नु पर्ने लक्ष्य रहेको छ साथै भौतिकपुर्वाधार विकास निर्माणमा भलारीको नौखरी, कृष्णपुरको, वाणी, बैल्कुन्डी, किचाईमा सिकाईको लागि कुलोको निर्माण कार्य सम्पन्न गरिएको छ, त्यसै गरि दयाअमरपुर बैल्कुन्डीमा बंगुर तथा माछा पोखरी निर्माण गर्ने काम पनि सम्पन्न गरिएको छ। कृष्णपुरको बैल्कुन्डी र दयाअमरपुर मा विधुत लाईन विस्तार गर्ने काम सम्पन्न गरिएको छ। दयाअमरपुर र बैल्कुन्डीमा नमुना तरकारी संकलन केन्द्र

को निर्माण गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको छ , त्यसै गरि पिपलाडी ९ को गर्जमनीमा नमुना बंगुर खोरको निर्माण काम पनि सम्पन्न गरिएको छ । दैजीको घरमपुरमा बंगुर खोर निर्माण गर्ने काम अन्तिमचरणमा रहको छ साथै डिपबोर निर्माण गर्ने काम पनि सम्पन्न गरिएको छ , छेलामा विधुतलाईन निर्माण गर्ने काम सम्पन्न गरिएको छ । दैजी गा.वि.स.को छेलाबाट डिपबोर निर्माणको लागि माग भए अनुसार सर्वेडिजाई गर्ने काम सम्पन्न गरिएको छ ।

हाल संचालन भईरहेका आयोजना र प्रकार :

गा.वि.स	वार्ड.न./स्थान	आयोजनाको प्रकार
दोधारा	१,२,५,७ शुभकामना टोल , सुनार, पिपलाचौतारा महाकाली किनार, ढक्नयिाघाट बाबाथान ,	●भैसीपालन, ● बंगुर पालन●बाखापालन, ●.सिलाई पसल, ●.गोरुपालन, ●.खुद्रा पसल,
चाँदनी	१,६,८ महाकाली नदी किनार	●भैसीपालन, ● बंगुर पालन●बाखापालन, ●.सिलाई पसल, ●.गोरुपालन, ●.खुद्रा पसल,
न.पा. महेन्द्रनगर	१.११,१२,१७,१८ भगतपुर,खैरभट्टी,वारकुन्डा ऐरी,भुजेला,	●भैसीपालन, ●.बाखापालन, ●.सिलाई पसल, ●.गोरुपालन, ●.खुद्रा पसल, माछापालन,
सुडा	२,७ हजारामुसेपानी,घुरुसुवा ।	●भैसीपालन, ● बंगुर पालन●बाखापालन, ●.सिलाई पसल, ●.गोरुपालन, ●.खुद्रा पसल,
दैजी	१,३,६ धर्मपुर,चम्फापुर,भन्फटपुर छेला,आशापुर ।	● भैसीपालन, ● बंगुर पालन●बाखापालन, ●.सिलाई पसल, ●.गोरुपालन, ●.खुद्रा पसल, भौतिक विकास कार्यक्रम अन्तर्गत सिचाई कुलो तथा बोर तथा विधुतलाईन विस्तर गर्ने काम सम्पन्न गरिएको छ । दैजी छेलाको लागि डिपबोर निर्माण गर्न सर्वे डिजाइनको काम पनि सम्पन्न गरिएको छ ।
पिपलाडी	३,९,आशापुर, वैशाखाटोल खजुवा ,वैशाखा सिविरा	●भैसीपालन, ● बंगुर पालन●बाखापालन, ●.सिलाई पसल, ●.गोरुपालन, ●.खुद्रा पसल,बंगुर खोर निर्माण
भल्लारी	२,४,५,७,९ नौखरी, अमरपुर,नर्सरीम मुक्त कर्मैया बस्ती ।	●भैसीपालन, ● बंगुर पालन●बाखापालन, ●.सिलाई पसल, ●.गोरुपालन, ●.खुद्रा पसल, तथा सिचाईका लागि बोर तथा कुलो निर्माण, नमुना तरकारी उत्पादन स्थल निर्माणको योजना संचालन भैरहेको छ ।
कृष्णपुर	१,२,४, बंक,आरक्ष्य तथा मुक्त कर्मैया बस्ती,वार्णी,वैल्कुन्डीया, किचाही, दयाअमरपुर,कुन्जगली ।	●भैसीपालन, ● बंगुर पालन●बाखापालन, ●.सिलाई पसल, ●.गोरुपालन, ●.खुद्रा पसल, तथा सिचाईका लागि बोर तथा कुलो तथा नमुना बंगुर खोर,माछा पोखरी र विधुतलाईन विस्तार निर्माणको योजना संचालन भैरहेको छन् ।

१२७	गोचाची	किचाही	<ul style="list-style-type: none"> ● घुम्तीको कोषको नियमित परिचालन भैरहेको । ● आर्थिक वर्ष २०७० ,७१को लेखापरिक्षण गरिएको छ । ● विभिन्न प्रकारका आय मुलक व्यवसाय संचालन भईरहेका ।
१२८	संचालन सा.स	किचाही	<ul style="list-style-type: none"> ● घुम्तीको कोषको नियमित परिचालन भैरहेको । ● आर्थिक वर्ष २०७० ,७१को लेखापरिक्षण गरिएको छ । ● विभिन्न प्रकारका आय मुलक व्यवसाय संचालन भईरहेका ।
१२९	खुसी सा.स.	किचाही	<ul style="list-style-type: none"> ● घुम्तीको कोषको नियमित परिचालन भैरहेको । ● आर्थिक वर्ष २०७० ,७१को लेखापरिक्षण गरिएको छ । ● विभिन्न प्रकारका आय मुलक व्यवसाय संचालन भईरहेका ।
१३०	विश्वास सा.स.	किचाही	<ul style="list-style-type: none"> ● घुम्तीको कोषको नियमित परिचालन भैरहेको । ● आर्थिक वर्ष २०७० ,७१को लेखापरिक्षण गरिएको छ । ● विभिन्न प्रकारका आय मुलक व्यवसाय संचालन भईरहेका ।
१३१	हजारी सा.स.	किचाही	<ul style="list-style-type: none"> ● घुम्तीको कोषको नियमित परिचालन भैरहेको । ● आर्थिक वर्ष २०७० ,७१को लेखापरिक्षण गरिएको छ । ● विभिन्न प्रकारका आय मुलक व्यवसाय संचालन भईरहेका ।
१३२	सागर सा.स.	वैल्कुन्डीया	<ul style="list-style-type: none"> ● घुम्तीको कोषको नियमित परिचालन भैरहेको । ● आर्थिक वर्ष २०७० ,७१को लेखापरिक्षण गरिएको छ । ● विभिन्न प्रकारका आय मुलक व्यवसाय संचालन भईरहेका ।
१३३	शुक्लाफाँटा सा.स.	वैल्कुन्डीया	<ul style="list-style-type: none"> ● घुम्तीको कोषको नियमित परिचालन भैरहेको । ● आर्थिक वर्ष २०७० ,७१को लेखापरिक्षण गरिएको छ । ● विभिन्न प्रकारका आय मुलक व्यवसाय संचालन भईरहेका ।
१३४	राजादशरथ सा.स.	किचाही	<ul style="list-style-type: none"> ● घुम्तीको कोषको नियमित परिचालन भैरहेको । ● आर्थिक वर्ष २०७० ,७१को लेखापरिक्षण गरिएको छ । ● विभिन्न प्रकारका आय मुलक व्यवसाय संचालन भईरहेका ।
१३५	अनार सा.स	किचाही	<ul style="list-style-type: none"> ● घुम्तीको कोषको नियमित परिचालन भैरहेको । ● आर्थिक वर्ष २०७० ,७१को लेखापरिक्षण गरिएको छ । ● विभिन्न प्रकारका आय मुलक व्यवसाय संचालन भईरहेका ।
१३६	मौसम सा.स.	किचाही	<ul style="list-style-type: none"> ● घुम्तीको कोषको नियमित परिचालन भैरहेको । ● आर्थिक वर्ष २०७० ,७१को लेखापरिक्षण गरिएको छ । ● विभिन्न प्रकारका आय मुलक व्यवसाय संचालन भईरहेका ।
१३७	संगम सा.स.	दयअमरपुर	<ul style="list-style-type: none"> ● घुम्तीको कोषको नियमित परिचालन भैरहेको । ● आर्थिक वर्ष २०७० ,७१को लेखापरिक्षण गरिएको छ । ● विभिन्न प्रकारका आय मुलक व्यवसाय संचालन भईरहेका ।

सामुदायिक संस्थाका सदस्यहरु तथा सामाजिक स्तरिकरण :

लक्षित समुदायको पहिचान गर्न गरिवी निवारण कोषले तयार गरेको सामाजिक विश्लेषण फारामको आधारमा छनौट गर्ने गरिएको छ । अति गरिब वर्ग (क) लाई लक्षित वर्गको रूपमा लिईन्छ । लक्षित समुदायको भेला गरि, भेलामा गरिवी निवारण कार्यक्रमको बारे जानकारी गराईन्छ । साथै लक्षित समुदायलाई सामुदायिक संस्थामा संलग्न गरिन्छ । संस्थाको गठन प्रक्रियामा ५० प्रतिशत महिला अनिवार्य रूपमा राखिएको छ । अध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्ष मध्ये मा अति गरिब परिवार बाट राखिन्छ । जसमा एक जना महिला अनिवार्य राखिएको छ । सामुदायिक संस्थाको गठन पश्चयत मासिक बैठक हुन्छ । सामुदायिक संस्थाको विधान तथा घुम्ती कोषको स्थापना गरिएको छ । सहयोगी संस्थाका कर्मचारीहरुले सहयोगीको मात्र भुमीका निर्वाह गर्ने र समुदायलाई निर्णयमा पुग्न र स्तरीकरण पहिचानमा सरलीकरण मात्र गरिएको छ ।

क.स	सा.स.मा आबद्ध घरधुरी		सामुदायिक वर्गिकरण
१	जनजाती	२४४१ घरधुरी	क,
२	दलित	८३० घरधुरी	क
३	अन्य	३०३ घरधुरी	क

सहयोगी संस्थाले संचालन गरेको तालिम:

यस वर्ष सहयोगी संस्थाका कर्मचारी पदाधिकारी तथा सामुदायिक संस्थाका सदस्यहरूका पदाधिकारीहरूको क्षमता विकास तथा आर्थिक पारदर्शिता एवं संचालित घुम्ती कोषलाई स्थागत विकास गर्न सहजहोस भन्ने उद्देश्यले तालिमको व्यवस्थापन गरिएको थियो । कृषि तथा पशु विकास , सामाजिक परिचालन तथा घुम्ती कोष व्यवस्थापन तालिमका सहभागी तथा निम्न स्थानहरूमा सम्पन्न गरिएको थियो । यो तालिम सहयोगी संस्थाले नै गरेको हो ।

तालिमको नाम	संचालिम मिति	स्थान	सहभागी संख्या					
			कुल	महिला	पुरुष	दलित	जनजाति	अन्य
घुम्तीकोष तथा लेखा व्यवस्थापन	२०७१ माघ २५ देखि २७	होटल गुलोमिड स्टार म.नगर	२०	६	१४	२	९	९
सहकारी व्यवस्थापन	२०७१ चैत्र १८ देखि २०	२०७१ माघ २५ देखि २७	२७	१४	१३	२	१६	९
तरकारी खेती अभिमुखिकरण	२०७२ जेष्ठ २३	दैजी ६ छेला	९८	६१	३७		९८	
दुधडेरी व्यवस्थापन अभिमुखिकरण	२०७२ जेष्ठ २४	दोधारा	२०	१३	७	१५	२	३

सहकारी संस्थाहरूको अवस्था :

आर्थिक रूपमा सम्पन्न हुन आम्दानीको स्रोत तथा साधनको खोजीमा लागि रहेका सामुदायिक संस्थाका सदस्यहरूको दिर्घकालिन संस्थागत विकास गर्न सबै सामुदायिक संस्थाका सदस्यहरूलाई सहकारी संस्थामा आबद्ध गरि सहकारीको मार्फत संचालन गर्नु पर्ने जरुरी भएकाले सोही लक्ष्य अनुसार सहकारी संस्थाको दर्ता तथा क्षमता विकासका लागि विभिन्न प्रकारका तालिमको आयोजना गरिएको छ । बस्ती अनुसार सहकारी संस्थाको दर्ता तथा व्यवस्थापन गरिएको छ । पकेट क्षेत्रको रूपमा उत्पादन भैरहेको तरकारी ,पशु पालन व्यवसायको बजार व्यवस्थापनको जिम्मेवारी समेत सहकारी संस्था मार्फत गर्न सहजिकरण गरिएको छ । हाल सम्म दर्ता गरि कार्यन्वय अवस्थामा रहेका सहकारी संस्थाका अवस्था निम्न अनुसार रहेको छ ।

कञ्चनपुर जिल्लामा रहेका सहकारी संस्थाहरूको विवरण तथा जानकारी										
क्र.स	सहकारीको नाम	वचत	शेयर पूजा	प्रवेश शुल्क	शेयर सदस्य	शेयर संख्या	व्याज	सापटी	ऋण लगानी	बैंक मौज्दात
१	श्रीसन्देश महिला वचत तथा ऋण दैजी ३	७७९००	७७९००	१०६९०	२१२	७७९	३५२८	०	९६९४६	६०६४४
२	जयफूलवारी सहकारी बाणी	८५०००	४८०००	४७००	९४	४८०		०	०	७००००
३	सैदान सहकारी छेला	३०००	१०९००	४७५०	९५	१०९	१५००	०	१९०००	०
४	चेतना सहकारी बंक	०	३१९००	२८५०	११४	३१९	०	०	०	१३८००
५	शुक्लाफाटा सहकारी दोधारा	१७७४०२	८६३००	८०००	१६०	८६३	१९८८५८	१७३३५२३	३०१७५८५	१७०५३३
६	दयाअमरपूर सहकारी	२८०००	१५९००	७९५०	९५	१५९	१००००	०	४९५०००	६३०३६
७	चौधरी सहकारी किचाई	२३२००	२५८००	८४५०	१६९	२५८	०	०	०	१०४३२८
८	कविला सहकारी भलारी ७	४४९३६	२६३००	४५००	९०	२६३	१६६४०	०	३१४४०५	८१५१०
९	सिद्धनाथ सहकारी महेन्द्रनगर	९४११७	५६०००	८७००	१७४	५६०	८३७००	२१७८४३४	१२५२३२२	१०५३९२२
१०	नौखरी सहकारी	१५३७५०	५६०००	६४५०	२५८	५६०	२०८३५	९०३०७५	६५१०००	५९५८
	कूल जम्मा	६८७३०५	४३५०००	६७०४०	१४६१	४३५०	३३५०६१	४८१५०३२	५८४६२५८	१६२३७३१

शुक्लाफाटा सहकारी संस्था :

चाँदनी दोधारा गा.वि.स.मा रहेका ९ वटा सामुदायिक संस्थाका सदस्यहरूलाई समेटि उनीहरूकै सक्रियतामा सहकारी संस्था दर्ता तथा ऋण वचत तथा परिचालनको कार्य भैरहेको छ । सहकारी संस्थाहरूलाई संचालन को अवस्थामा ल्याउन सहयायेगी संस्थाबाट प्राविधिक सेवा उपलब्ध गरिएको थियो । सो क्षेत्रमा रहेका ९ वटै सामुदायिक संस्थाबाट सहकारी संस्थामा स्वइच्छीक वचत गरि सहकारीबाटै ऋण लगानी तथा वचत संकलन गर्ने कार्य भैरहेको छ । सहकारी संस्थाले भवन भाँडामा लिई दैनिकी कार्य संचालन गरि रहेको छ । दैनिकी कार्य संचालन गर्न दक्ष अनुभवि जनशक्तिको आवश्यकता भए अनुसार

सहयोगी संस्थाबाट सहजिकरण गरिएको थियो । सहकारी संस्थाले लगानी तथा वचतबाट केही व्याज आम्दानी गरि रहेको छ , यस वर्ष देखि सामाजिक परिचालकलाई (क्षमता अभिवृद्धि गरि) पुर्णरूपले सहकारी व्यवस्थाकै जिम्मेवारी दिईएको छ । कर्मचारीलाई पुर्णरूपमा तलब सहकारी संस्थाबाटै दिईएको छ । यस वर्ष २०७२ सालको सहकारी दिवसमा मा यस सहकारी संस्थाले पुरस्कार समेत प्राप्त गरेको छ । अझै केही समय सहकारी संचालन गर्नका लागि सहजिकरणको आवश्यकता रहेको छ ।

सिद्धनाथ सहकारी संस्था :

भिमदत्त नगर पालिकामा जम्मा १५ वटा सामुदायिक संस्था सदस्यहरूलाई समेटी उनीहरूको सक्रियतामा सहकारी संस्था दर्ता तथा ऋण वचत तथा परिचालनको कार्य भैरहेको छ । सहकारी संस्थाहरूलाई संचालन को अवस्थामा ल्याउन सहयायेगी संस्थाबाट प्राविधिक उपलब्ध गरिएको थियो । सो क्षेत्रमा रहेका सबै सामुदायिक संस्थाबाट सहकारी संस्थामा स्वइच्छीक वचत गरि सहकारीबाटै ऋण लगानी तथा वचत संकलन गर्ने कार्य भैरहेको छ । सहकारी संस्थाले भवन भाँडामा लिई दैनिक कार्य संचालन गरि रहेको छ । दैनिकी कार्य संचालन गर्न दक्ष अनुभवि जनशक्तिको आवश्यकता भए अनुसार सहयोगी संस्थाबाट सहयोग प्राप्त गरिएको थियो । सहकारी संस्थाले लगानी तथा वचतबाट केही व्याज आम्दानी गरि रहेको छ , यस वर्ष देखि सामाजिक परिचालकलाई (क्षमता अभिवृद्धि गरि) पुर्णरूपले सहकारी व्यवस्थाकै जिम्मेवारी दिईएको छ । कर्मचारीलाई पुर्णरूपमा तलब सहकारी संस्थाबाटै दिईएको छ । अझै केही समय सहकारी संचालन गर्नका लागि सहजिकरणको आवश्यकता रहेको छ ।

पकेट क्षेत्र विकास

कृषि उत्पादनमा बृद्धि तथा सामुदायिक संस्थाहरूको दिर्घकालीन विकासका लागि कृषि पकेट क्षेत्र विस्तारको अवधारणा ल्याईएको हो । विगत वर्षका सफलताका आधारमा बढी नाफा रहेका क्रियाकलापहरूलाई छनौट गरी ति मध्ये तरकारी खेती , बंगुर पालन र कुखुरा पालनलाई पकेट क्षेत्रको रूपमा स्थापना गर्ने लक्ष्य लिई विशेष कार्यक्रमको रूपमा कार्यक्रम संचालनको अवस्थामा रहेको छ । हाल सम्म पकेट विस्तार कार्यक्रम अन्तरगत कुल बंगुर पालन गरि रहेका सदस्यहरूको संख्या १२० छ । त्यसै गरि कुखुरा पालन गर्ने सदस्यहरूको संख्या ८५ छ , बस्ती अनुसार तरकारी खेती गर्ने कुल सदस्यहरूको संख्या ६७७ जति रहेको छ । विशेष गरि तपशिल अनुसारका स्थानहरूमा पकेट क्षेत्र स्थापना गरि कार्यक्रमहरू संचालन गरिएको छ भने केही स्थानमा पुनः विस्तार गर्ने कार्ययोजन तय गरिएको छ र ति स्थानहरूलाई प्राथमिकतामा राखि प्राविधिक सेवाको व्यवस्था गरिएको छ , साथै उत्पादनलाई जोर दिईएको छ । जिल्ला कृषि तथा पशु विकास कार्यालय संग समन्वय गरि अनुगमनको व्यवस्था गरिएको थियो । लक्षित समुदायले यस कार्यबाट राम्रो आम्दानी लिई रहेका छन् ।

तरकारी पकेट क्षेत्र :

१. दयाअमरपुर तरकारी पकेट क्षेत्र विकास कार्यक्रम :

कृष्णपुर गा.वि.स. वा.न. ४ दयाअमरपुर मुक्त कर्मैया बस्तीमा कार्यक्रम संचालन गर्दै आई रहेका छौ , समुदायको माग अनुसार विभिन्न प्रकार भौतिक तथा आय मुलक व्यवसाय संचालन भैरहेका छन् । माटोको उर्वरा तथा बनोट अनुसार तरकारी खेती गर्न उपयुक्त भएकाले समुदाय संग छलफल गरि तरकारी पकेट क्षेत्रका लागि छनौट गरिएको हो । जस अनुसार यसअवधीमा ७५ परिवारले ३४५ कट्टामा आलु खेती तथा अन्य तरकारी खेती गरेका थिए । बस्तीका सबै घरधुरीलाई तरकारी खेतीमा आवद्ध गरि , तरकारी पकेट क्षेत्रको विस्तार गर्ने लक्ष्य अनुरूप कार्य संचालन गरिएको छ । प्रतिपरिवारले २० हजार देखि ७० हजार सम्मको आम्दानी गरेका छन् । तरकारी खेतीको लागि चाहिने प्राविधि सेवा पशु तथा कृषि जेटीएबाट नियमित सेवा प्रदान गरिएको थियो, भने आवश्यकता अनुसार विशेषज्ञबाट समेत अनुगमन गराईएको थियो । आगामी दिनमा पनि प्राविधिक सेवालालाई निरन्तर दिनु पर्ने छ ।

दयाअमरपुरमा नमुना बंगुर खोर तथा माछा पोखरी निर्माण कार्य सम्पन्न भई पहिलो लट माछा उत्पादन गरि विक्री गरि सकेका छन् । बंगुर खोरनिर्माणले कार्यले आमदानीको स्रोतमा थप सहयोग पुगी रहेको छ ।

सामुदायिक भवनको निर्माण गरि सहकारी मार्पत तरकारी संकलन तथा बजार व्यवस्थापन गर्न सहज होस भन्ने उद्देश्यले को पनि निर्माण गरिएको छ । यस बाहेक किचाई ,बैल्कुन्डी, बंक , नौखरी, वाणी, कुन्जगली धर्मपुरमा पनि व्यवसायिक रुपमा तरकारी गरि रहेका छन् ।

२ नौखरी तरकारी पकेट विकास कार्यक्रम :

भलारी गा.वि.स. वा.न. ४ र ५ नौखरी मुक्त कम्पेया बस्तीमा आय आर्जन तथा भौतिक पुर्वाधारविकास कार्यक्रम संचालन गर्दै आई रहेका छौ , समुदायको माग अनुसार विभिन्न प्रकारका कार्यम्रकहरु संचालन भैरहेका थिए । माटोको उर्वरा तथा बनोट अनुसार तरकारी खेती गर्न उपयुक्त भएकाले गतवर्ष समुदाय संग छलफल गरि तरकारी पकेट क्षेत्रका लागि छनौट गरिएको हो । जस अनुसार गतवर्ष ७५ परिवारले आलु खेतीबाट पकेट क्षेत्रको विस्तार गरिए छ । यस वर्ष पनि यसकार्य लाई निरन्तरता दिईने छ ।यसै गरि किचाही,दयाअमरपुर,वाणी, बैल्कुन्डी, कुन्जगली,बनारामा पनि अधिकास परिवारले तरकारी खेती गरिरहेका छन् । प्रतिपरिवारले गत वर्ष २०००० हजार देखि ७० हजार सम्मको आमदानी गरेका छन् । यसवर्ष पनि प्राविधिक सेवा निरन्तर दिनु पर्ने छ , तरकारी खेतीको उत्पादनमा बृद्धि तथा रोग थाम गर्न कृषि जेटीएबाट नियमित सेवा प्रदान गरिएको थियो भने ,विच विचमा कृषि कार्यालयबाट वाली विषेशज्ञबाट समेत अनुगमन गराईएको थियो । बस्तीमा वाकि रहेका परिवारलाई पनि तरकारी खेती गर्न प्रोत्साहन गरि खेती गर्न लगाउने । सहकारी माफत तरकारी संकलन तथा बजार व्यवस्थापन गर्न काम भैरहेको छ ।

३ नमुना तरकारी उत्पादन तथा संकलन केन्द्र स्थापना :

भलारीको नौखरीका सामुदायिक संस्थाका अगुवा कृषकहरुले आलु तथा तरकारी खेती नियमितरुपमा गर्दै आई रहेकाले उनीहरुलाई तरकारी संकलन तथा विक्री गर्न सहज होस भन्ने उद्देश्यले र नमुना तरकारी स्थल तथा संकलन केन्द्रको स्थापना गर्न लागीएको हो । यसबाट स्थानीय स्तरका कृषकहरुलाई मौसमी एवं बेमौसमी तरकारी खेती गर्ने विधिबारे ज्ञान तथा शिप हासिल गर्ने छन् । यस कार्यले तरकारी पकेट क्षेत्र विस्तार गर्ने लक्ष्यलाई सहयोग पुग्ने छ ।

४ कुखुरा पालन पकेट क्षेत्र विकास कार्यक्रम :

४.१ वाणी कुखुरा पालन पकेट क्षेत्र विकास कार्यक्रम :

कृष्णपुर गा.वि.स. वा.न. २ वाणी मुक्त कम्पेया बस्तीमा समुदायको माग अनुसार विभिन्न प्रकार आय मुलक तथा भौतिक पुर्वधार विकास कार्यक्रम संचालन भैरहेका छन् । बजार व्यवस्थापन सहजरुपमा गर्न सकिने अवस्थालाई हेरी, गतवर्ष समुदाय संग छलफल गरि बंगुर पालन पकेट क्षेत्रका लागि छनौट गरिएको हो । जस अनुसार यस अवधिमा ५० परिवारले कुखुरा पालन व्यवसाय संचालन गरि रहेका छन् , यस बाहेक अन्य बस्तीहरुमा ३५ परिवार छन् , कुल ८५ परिवारले पनि कुखुरा पालन गरि रहेका छन् । प्रतिपरिवारले ५ सय देखि १ हजार सम्म चल्ला राखी कुखुरा पालन पकेट क्षेत्रको विस्तार गरिएको छ । प्रतिपरिवारले गतवर्ष २० हजार देखि ७० हजार सम्मको आमदानी गरेका छन् । यसै गरि किचाही,बनारा,दयाअमरपुर,दैजीमा पनि प्राविधिक सेवाप्रदान गरि कुखुरा पालकहरुको संख्या बृद्धि गरिएको छ । कुखुरा पालनमा सचेत तथा रोग थाम गर्न पशु जेटीएबाट नियमित सेवा प्रदान गरिएको छ , भने ,विच विचमा जिल्ला पशु सेवा कार्यालयबाट पशु विकास अधिकृतबाट समेत अनुगमन गराईएको छ । यस वर्ष वर्ष पनि कुखुरा पालनलाई निरन्तरता दिईने छ ।

५ बंगुर पालन पकेट क्षेत्र विकास कार्यक्रम :

धर्मपुर बंगुर पालन पकेट क्षेत्र विकास कार्यक्रम :

दैजी गा.वि.स. वा.न. ३ धर्मपुर मुक्त कर्मैया बस्तीमा आय आर्जनका कार्यक्रम संचालन गर्दै आई रहेका छौ , नमुना बंगुर खोर निर्माणका लागि समुदायको माग भए अनुसार गतवर्ष समुदाय संग छलफल गरि बंगुर पालन पकेट क्षेत्रका लागि छनौट गरिएको हो । जस अनुसार हाल सम्म ५५ परिवारलाई ३ देखि १० वटा बंगुरका पाठापाठी राखी बंगुर पालन पकेट क्षेत्रको विस्तार गरिएको छ । यस बाहेक अन्य बस्तीहरुमा पनि ६५ परिवारहरुले पनि बंगुर पालन गरि रहेका छन् (कुल १२०) प्रतिपरिवारले गतवर्ष १५ हजार देखि ४० हजार सम्मको आम्दानी गरेका छन् । यसवर्ष पनि प्राविधिक सेवा निरन्तरता दिनु पर्ने छ , बंगुर पालनमा सचेत तथा रोग थाम गर्न पशु जेटीएबाट नियमित सेवा प्रदान गरिएको थियो भने ,विच विचमा जिल्ला पशु सेवा कार्यालयबाट पशु विकास अधिकृतबाट समेत अनुगमन गराईएको थियो । धर्मपुरमा मात्र कुल ५४० परिवार जति रहेका छन् । यस वर्ष वार्णी,किचाही, दयाअमपुर, बनारा, छेला मा थप १५ परिवारलाई पनि बंगुर पालन गर्न प्रोत्साहन गरि व्यवसाय गर्न लगाउने । सहकारी माफत पाठापाठी संकलन तथा बजार व्यवस्थापन गर्न कार्ययोजना तयार गरिएको छ । बंगुर पालक सहकारी संस्था खोल्ने तयारी गरिएको छ । बंगुर पालक संग छलफल भई रहेको छ । प्राविधिक सेवालालाई निरन्तरता दिनु पर्ने जरुरी छ ।

पकेट क्षेत्र विकासकाको उपलब्धी :

- १२० परिवारले बंगुर पालन व्यवसाय व्यवसायिक रुपमा संचालन गरि रहेका ।
- ८५ परिवारले कुखुरा पालन व्यवसाय व्यवसायिक रुपमा संचालन गरि रहेका ।
- ६७७ परिवारले तरकारी खेती व्यवसायिक रुपमा गरि रहेका ।
- आम्दानीको स्रोतमा वृद्धि भएई रहेको ।

गा.वि.स. अनुसार घन्ती कोष रकम तथा सामुदायिक संस्थाहरुले सो रकमबाट गरि रहेको आम्दानी विवरण							
क्र.स.	गा.वि.स.को नाम	कुल सा.स.	अनुदान प्राप्त कुल घुम्ती कोष रकम	सा.स. को स्वलगानी जम्मा	ब्याज तथा हर्जा आम्दानी	अन्य स्रोतबाट आम्दानी	जम्मा रकम रु.
१	चादनी गा.वि.स.	५	१४७६३५०	०	२११७७०	२८३३०५	१९७१४२५
२	दोधारा गा.वि.स.	४	११९८२००	०	२११२६६	१६२१३८	१५७१६०४
३	भिमदत्त नगरपालिका	१५	४४०८४१२	१२०१२८	४५०४१७	१२३४३२	५१०२३८९
४	सुडा गा.वि.स.	४	१२२४१००	९५१६	११२९६४	४३३७९	१३८९५९
५	दैजी गा.वि.स.	३३	९६२३९००	५२०७३३	२१०६०१०	१०६४७४१	१३३१५३८४
६	पिपलाडी गा.वि.स.	६	१८७०१००	३२७९८	२६९६८५	७८०००	२२५०५८३
७	भलारी गा.वि.स.	२३	७३५३३३०	६०४४४६	२६८४०५२	८९९२८६	११५४१११४
८	कृष्णपुर गा.वि.स.	४७	१७४६६६००	१६००२३०	३४२३९१२	१०५७७७२	२३५४८५१४
जम्मा		१३७	४४६२०९९२	२८८७८५१	९४७००७६	३७१२०५३	६०६९०९७२

कार्यक्रमको अनुगमन तथा मुल्याङ्कन :

कार्यक्रमलाई लक्ष्य प्राप्त गर्न सक्ने बनाउनको लागि नियमित रुपले सुपरिवेक्षण तथा मुल्याङ्कन हुन अति आवश्यक हुन्छ । कार्यक्रममा लगानी कसरी र कुन तरिकाले भईरहेको छ, अपेक्षित उपलब्धिहरु प्राप्त हुन सकिन्छकी, सक्दैनन् यी यावत

कुराहरुलाई मध्य नजर राखि कार्यक्रमको स्थानीय एवं केन्द्र स्तरबाट कार्यक्रमको समय समयमा अनुगमन तथा मुल्याङ्कन हुन जरुरी छ । सबै निकायबाट नियमित रुपमा अनुगमन तथा मुल्याङ्कन भयो भने काम गर्ने तरिका एवं योजना तर्जुमा गरे अनुसार कामको अवस्था बारे थाहा पाउन सकिन्छ । साथै उप-परियोजनाको अवस्था बारे विषलेक्षण गरि सुभावा एवं सल्लाह दिई कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा अगाडी लैजान एवं अपेक्षित उपलब्धि हासिल गर्न सहयोग मिल्छ । जुन समुदाय र व्यक्तीको लागि उप-परियोजना/व्यवसाय संचालन भईरहेको छ, त्यस समुदाय/व्यक्ति ले स्वमुल्याङ्कन अनिवार्य रुपमा गर्नु पर्ने देखिन्छ । कार्यक्रमबाट के परिवर्तन आयो, के फाईदा भईरहेको छ, त्यसको पनि विषलेक्षण गर्नु जरुरी हुन्छ ।

कार्यक्रमको समय समयमा व्यक्तिगत वा सामुहिक रुपमा अनुगमन तथा मुल्याङ्कनले निरन्तरता पाई राख्यो भने कार्यक्रमको लक्ष्य प्राप्त गर्न तथा कार्यक्रमलाई पारदर्शि बनाउन सकिन्छ । यसै कारण सहयोगी संस्था **NNSWA** ले सामाजिक परिचालन तथा प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्दै आईरहेको छ । गरिवी निवारण कोषको अनुदानबाट संचालन भईरहेका उप-परियोजनाहरुको निरन्तर रुपमा अनुगमन कार्यका लागि जिम्मेवारी सहयोगी संस्थाका पदाधिकारी, कार्यकारी निर्देशक, कार्यक्रम संयोजक, सारोकारवाला संस्था एवं, पत्रकारहरुबाट समय समयमा अनुगमन गरेको छ ।

क) कार्यक्रमको राम्रो पक्षहरु :

- सा.स.का सदस्यहरुको मागमा आधारित कार्यक्रम भएकाले समुदायका तल्लो वर्गमा कार्यक्रम संचालन हुनु ।
- मुक्त कर्मैया, आरक्ष्य पिडित र दलित, अति गरिव समुदायलाई कार्यक्रममा समेटन सक्नु ।
- समुदायको वास्तविक समस्या पहिचान गरि योजना संचालन हुनु ।
- सामुदायिक भावनाको विकास भएको ।
- कार्यक्रममा पारदर्शिता कायम हुनु ।
- समुदायको आर्थिक जिवनमा सुधार हुनु ।
- कृषि उत्पादन पकेट क्षेत्रको विकास भैरहेको ।
- पशु विकास पकेट क्षेत्रको विकास भई रहेको ।
- बंगुर पालन तथा माछा पोखरीको नमुना स्थल स्थापना हुनु ।
- तरकारी उत्पादन तथा संकलन केन्द्रको नमुना स्थल स्थापना हुनु

ख) कार्यक्रमको सुधारात्मक पक्षहरु :

- थप मुक्त कर्मैया सिविरहरुमा कार्यक्रम विस्तार गर्न नसक्नु ।
- कृषि पकेट क्षेत्रका लागि निश्चित र भरपर्दो निति नहुनु ।
- पशु पकेट क्षेत्रको विकास तथा विस्तारमा अन्त्यौलता ।
- सहकारी संस्थाहरुको संस्थागत विकासमा सहयोग गर्न नसकिएको ।

कार्यक्रमको समग्र उपलब्धीहरु :

- सा.स.का सदस्यहरुको क्षमताको विकास भएको ।
- योजना अनुसार काम गर्ने क्षमताको विकास भएको ।
- समुदायको कार्यक्रममा जवाफदेहितामा अभिवृद्धि ।
- नेतृत्व गर्ने तथा स्रोत पहिचान गर्न सक्ने क्षमताको विकास भएको छ ।
- सा.सं.हरु विच समन्वय तथा सहकार्य राख्न सक्ने क्षमताको विकास भएको छ ।
- स्थानिय स्तरमा स्रोत पहिचान गर्ने क्षमता अभिवृद्धि ।

- समुदायको मागमा आधारित कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने तौर तरिकाहरुमा सुधार ।
- कृषि पकेट क्षेत्रको रुपमा विकास तथाच विस्तार भैरहेको ।
- पशु विकास पकेट विकास क्षेत्र का लागि बंगुर तथा कुखुरा पालन पकेट क्षेत्रको विकास भैरहेको ।
- सामुदायिक संस्था देखि सहकारी संस्था व्यवस्थापन तथा संचालनको ज्ञान तथा शिप पाउनु ।

कार्यक्रम कार्यन्वयनबाट प्राप्त सिकाइहरु :

- कार्यक्रमको अनुगमन मुल्यांकन तथा समिक्षा प्रणाली व्यवस्थित हुनु जरुरी हुन्छ ।
- कार्यक्रम लक्षित समुदाय मुक्त कमैया, दलित वस्तीमा संचालन भईरहेको हुदा त्यस समुदायका महिलाहरुको आत्मबल बढेको देखिन्छ साथै यो कार्यक्रम अरु समुदायमा पनि लैजानु पर्ने देखिन्छ ।
- कार्यक्रमको जिम्मेवारी समुदायमा नै आधारित भएकाले लक्षित समुदाय बढी उत्तरदायि भएको र कार्यक्रम संचालन गर्न सक्ने क्षमताको विकास भएको छ ।
- कुनै पनि कामको संचालन को लागि महसुशिकरण र सशक्तिकरण पक्षको महत्वपुण अङ्ग रहेछ ।
- आर्थिक प्रगतिका साथै भावनात्मक प्रगति पनि जरुरी छ ।
- लक्षित कार्य क्षेत्रमा भु भाग सुहउदो पकेट क्षेत्रको विस्तार गर्नु पर्ने ।
- गतवर्ष संचालन गरिएका पकेट क्षेत्रमा प्राविधिक सेवा तथा बजार विस्तारमा सहजिकरण को थप निरन्तरता

हर्क बहादुर सफलताको मार्ग तर्फ

मेरो बाल्यकाल कृष्णपुर गा.वि.स अत्तरीयापट्टी टोलमा बित्यो । जसमा मेरो घरको आर्थिक अवस्था धेरै नाजुक थियो । सम्पतीको नाममा बुबाको नाममा सानो घर थियो , जसमा हामी ५ भाई बस्थ्यौ । हामी सबैलाई त्यतीले पुग्ने त कुरै भएन् ।

अरुको जमिनबाट कमाएको धानले के पुग्थ्यो र त्यसपछि मेरो दाई लगायत हामी पनि साहुको घरमा काम गर्न जान्थ्यौ । भुल्न सक्दैन म ती दिनहरु जब म ७,८ वर्षको हुदा अरुको घरमा बाखा चराउने काममा गर्थे । खाना मात्र खाएर काम गर्दै गर्दा मेरो ४।५ वर्ष त्यतीकै बित्यो । त्यो ४।५ वर्षको महत्त्व म आज थाहा पाउदै छु । यसरी हलीया बसेर जीजन गुजरा गरीरहदा २०५७ सालमा भएको मुक्तीबाट हामी यस दया अमरपुर शिवीरमा पुनरस्थापना भयौ । यहाँ ५ कट्टा जमीन र केहि नगद पैसा सरकारले दियो । जेनतेन घर बनाएर बसोबास भयो । त्यसपछि जीवन चलाउन दैनिकी ज्यालाद्वार बाहेक अन्य विकल्प रहेन । दिनको ८०।९० रुपया पाउने गरी काठ काट्ने, गिट्टी फोर्ने काम गरीयो । यस कामबाट पनि कहिल्यै काहिले काही पेटभरी खान पुग्थेन । परिवारमा समस्या आई नै रहन्थ्यो । पैसा चाहिँदा चर्को ब्याज तिरेर ऋण लिनुपर्ने अवस्था थियो ।

२०६५ सालमा गरिबी निवारण कोषको तथा NNSWA को सहयोगमा समुह गठन गरियो । समुह गठन पछि गरिबी निवारण कोषले खातामा पैसा हालिदियो । त्यो पैसा समुहले परिचालन गरियो । मैले पनि तरकारी खेतीका लागि १० हजार ऋण लिए पहिलो पटक ४ कट्टा जमीनमा तरकारी खेती गरे । त्यसबाट भएको फाइदाले ऋण तिरे र फेरी २० हजार पुनः ऋण लिए र थप व्यवसाय सुरु गरे । जसबाट मैले राम्रो आमदानी गर्न सफल भए । त्यही तरकारी खेती गरेर पक्की घर लगाएको छु । २ बच्चालाई बाडीड स्कूलमा लगाएको छु । अहिले तरकारी खेती गर्ने साथीहरुले सामुहिक रुपमा टेक्टर पनि लिएका छौं । १० बट्टा जमीन लिजमा लिई जम्मा २० कट्टामा अहिले व्यवसायीक तरकारी खेती गरि रहेको छु । अन्तमा मलाई यहाँसम्म पुगाउन सघाउने तथा बाटो देखाउने गरिबी निवारण कोष र NNSWA लाई धेरै धन्यवाद दिन चाहान्छु ।

म हेयर कटिङ्ग गर्छु, श्रीमतीले साईकल मर्मत

मेरो नाम ,मोहन चौधरी हो, म कृष्णपुर गा.वि.स.का. वा.न. ४ किचाही मुक्त कर्मैया बस्तीमा बसोबास गरि रहेको छु , मेरो सामुदायिक संस्थाको नाम खुसी सामुदायिक संस्था हो ।

आमा बाबा नै हलिए भएकाले मैले पनि साहुको घरमा १३ बर्षको उमेर देखी नै काम गर्नु पत्यो । गाई भैसी हेर्ने देखि लिएर गोबर सोहर्ने सम्मको कामहरु मैले गरे । यो सबै गरे वा म्त मैले दुई छाक खाना र बर्षमा पांच बोरा धान पाउथे । यसरी जमिनदारको घरमा काम गदागदै मेरो जीवनको १० बर्ष बितेको पत्तै पाईन् ।

सायद जिवन त्यसरी नै बित्थ्यो होला ? सरकारले २०५७ सालमा कर्मैया मुक्तीको घोषण नगरि दिएको भए । त्यस पछि केही समय अर्भौ समय आयो घोषणा पछि सरकारले जमिन नदिदा सम्म अलि दुख भयो । सरकारले ५ कट्टा जमीन सगै १० हजार रुपया पनि दियो र घर सम्म बनायौ र शिपमुलक तालिम पनि पाएको थिए तर यतिले भने पुगि रहेको थिएन समस्या चुनौती बनेर अगाडी खडा भयो । विकल्पमा ज्याला मजदुरी नै थियो । यसै गरि पुग नपुग जीन्दगी धकेलीरहेका थियौ । यो सगै वि,स २०६७ सालतिर NNSWA मा म्त , गरिवी निवारण कोषको कार्यक्रम हाम्रो समुदायमा आयो । हामी पनि सामुदायिक संस्थामा समावेश भयौ । मैले भूमी सुधारवाट कपालकाटने तालिम लिएको थिए तर लगानीको अभावमा पसल चलाउन सकि रहेको थिएन । मैले कपाल काटने पसल खोल्नको लागि समुहवाट ३० ऋण लिए र बस्ती नजिकै रहेको चौराहामा पसल संचालन गरे । श्रीमतीलाई साईकल मर्मत तालिम लिन लगाई आफुसगै साईकल मर्मत पसल खोल्न लगाए पुन : ४० हजार ऋण लिई । पसल राम्रो सित चल्यो समुहवाट लिएको ऋण १ वर्ष मै चुक्ता गरे , हाम्रो ब्यापार फस्टाउदै गयो । विस्तारै मैले मोटर साइकल पनि किने । अरु सदस्यले तरकारी खेती गरेको देखेर तरकाररी खेती पनि गर्न थाले । आफैले मोटरसाइकलमा राखेर विक्री गरे । फेरी ५० हजार ऋण लिएको छु । पसलमा सामान थपेको छु । महिना महिनामा किस्ता र ब्याज बुभाई रहेको छु ।

मैले ५ कक्षा सम्म पढ्न पाएको थिए आज मैले मेरा छोरा छोरीलाई निजी विधालयमा पढाईरहेको छु । मेरो ७ जनाको परिवारलाई खान लाउन पुगेको छ ।कसैको अगाडी हात फैलाउनु परेको छैन । सन्तुस्ट छु म मेरो काम र मेरो आम्दानी प्रति । २० रुपया देखी वचत सुरु गरेको मैले अहिले ९ हजार वचत गरिरहेको छु । यसरी मेरो परिवारमा खुसी ल्याउन हामी दुवै जनालाई रोजगारी दिनमा सामुदायिक संस्था , NNSWA र गरिव निवारण कोषले दिएको सहयोग प्रति म धेरै धेरै धन्यवाद दिन चाहान्छु ।

ज्याला मजदुरीबाट क्लिनिक सम्मको यात्रा

दोधरा चादनी नगरपालिका ६ पुरानो बस्तीमा बस्ने टिकाराम विक भारतको गुजरातका ज्याला मजदुरी गरेर परिवार पाल्ने व्यक्ती हुन् । रीत्र पास गरेर भारत तीर गएका उनले भने अरु विकल्प नै केहि थिएन् । कहिलेकाहि घरतीर परिवारलाई भेट्न आउने उनले भारत अब भारत जादैन भनेर नै प्रण गरे कारण थियो उनि गरिवी निवारण कोषले बनाएको जानकी सामुदायीक संस्थाको सदश्य भएका थिए । ऋण लीएर केहि गर्न सकिन्छ भनेर उनले भारत नजाने र यतै केहि गर्ने सोच बनाएको बताए ।

उनले भने सुरुमा खुद्रा पसलकालागी २० हजार ऋण लीए । पसल राम्रै चलेपछी एक वर्षमै ऋण चुक्ता गरे । मेरो पढाई आर्थीक कारणले नै क्तिपछी रोकीएको थियो । मैले पढ्ने निर्णय गरे र ऋण का लागी अन्तरवार्ता दिए । पासपनि भए । मलाई भर्ना हुन २५ हजार रुपयाको आवस्यक्ता पर्नेभयो । मेरो विकल्प केहि थिएन अन्तिममा मैले संस्थाबाटै ऋण लीएर पढाई सुरु गरे । पसल श्रीमतीले हेर्न थालीन् । मैले १८ महिने कार्ष सकेर घरआए । मैले क्लिनिक खोल्ने निर्णय गरे र सामुदायीक संस्थाबाट ५० हजार ऋण लीएर नजिकैको बजारमा सञ्चालनमा ल्याए । निजी क्लिनिक भएपछी मलाई धेरै सहज भयो । जीवन स्तरमा धेरै सुधार आयो । मैले ऋण पनि १ वर्षमै चुक्ता गरे । अहिले बच्चाहरुलाई सरकारी स्कुलबाट बोर्डीङ्ग स्कुलमा पढाए । अन्य घरायसी सबै जरुरत पुरा गर्न सकिरहेको छु । अली ठुलोकाम मैले पक्की घर बनाउन सफल भएको छु । घरमा विजुलीबत्ती बाले , मोटर लगायतका सुविधाहरु पनि मैले उपभोग गरिरहेको छु । सामुदायीक संस्थाबाट अहिले हामीले NNSWA को सहयोगमा महेन्द्रनगरमा शुक्लाफाटा बचत तथा सहकारी संस्था दर्ता गर्न सफल भएका छौं ।

Agreement details of FY 2071-72

CO name and agreement no	HHS	PAF	CO	Total	Structure type
Daijee VDC					
Akash Community Sanjal (18.069.070.08F.1)	120.00	848,903.00	394,021.00	1,749,127.00	Building, Animal Breeding Center
Kamal Deepwell Construction CO Fed (18.070.071.11F.1)	75.00	1,920,544.00	133,638.00	2,054,182.00	Irrigation, Boring/Artisan
Sagarmatha Bidhyut Bistar CO Federation (18.070.071.9F.1)	198.00	4,361,574.00	621,548.00	5,183,122.00	Electricity Line Extension, HHS Use
Suryamukhi Deepwell Construction CO Fed (18.070.071.10F.1)	57.00	1,756,085.00	111,194.00	1,867,279.00	Irrigation, Boring/Artisan

Installment release of the district FY 2071-72

CO Name	Sub Proj	Inst	Agree Dt.	BS	AD	Amount
Kanchanpur						
PO: Nepal National Social Welfare Association						
Akash Community Sanjal	INFRA	1st	2071.03.09	2071.08.15	1-Dec-	679,122.00

(18.069.070.08F.1)					14	
Kamal Deepwell Construction CO Fed	INFRA	1st	2071.07.30	2071.08.15	1-Dec-14	1,536,435.00
Sagarmatha Bidhyut Bistar CO Federation	INFRA	1st	2071.07.30	2071.08.15	1-Dec-14	3,489,259.00
Suryamukhi Deepwell Construction CO Fed	INFRA	1st	2071.07.30	2071.08.15	1-Dec-14	1,404,868.00
Akash Community Sanjal (18.069.070.08F.1)	INFRA	2nd	2071.03.09	2071.11.29	13-Mar-15	169,781.00
Kamal Deepwell Construction CO Fed	INFRA	2nd	2071.07.30	2071.11.29	13-Mar-15	384,109.00
Sagarmatha Bidhyut Bistar CO Federation	INFRA	2nd	2071.07.30	2071.11.29	13-Mar-15	872,315.00
Suryamukhi Deepwell Construction CO Fed	INFRA	2nd	2071.07.30	2071.11.29	13-Mar-15	351,217.00
PO Total						8,887,106.00